Sosial infrastruktur: içməli su layihələri

Azərbaycan sürətlə inkişaf edən ölkələrdəndir. Ölkəmizdə makroiqtisadi sabitlik qorunur, iqtisadiyyatın rəqabətqabiliyyəti artır, nəzərdə tutulan bütün sosial proqramlar uğurla yerinə yetirilir. Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında bildirib ki, bu infrastruktur layihələri arasında içməli su layihələri də prioritet xarakter daşıyır: "İçməli su, kanalizasiya layihələri bir çox rayonlarda artıq başa çatıb. Ancaq hələ ki, görüləsi işlər çoxdur. Bu məqsədlə bu il investisiya Proqramında kifayət qədər böyük vəsait nəzərdə tutulub. Ancaq hesab edirəm ki, ilin sonuna qədər əlavə vəsait ayrılmalıdır. Müvafiq göstərişlər verilib, həm Bakıda, həm də digər şəhər və rayonlarımızda bu işlər aparılmalıdır".

Məlumat üçün bildirək ki, 2015-ci ilin birinci yarısında dövlət büdcəsindən ayrılmış əsaslı xərclərlə yanaşı, ölkəmizdə su təchizatı və meliorasiya, kənd təsərrüfatı, yol, sosial və digər infrastrukturların tikintisi və yenidən qurulması üçün Azərbaycan hökuməti tərəfindən xaricdən cəlb olunmuş kreditlər hesabına 264 milyon manat, Dövlət Neft Fondunun vəsaiti hesabına 467 milyon manat investisiya qoyulub. Bu dövrdə dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Ehtiyat Fondundan həlli vacib hesab edilən bir sıra sosial və infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsi, şəhər, rayon və qəsəbələrdə abadlıq və quruculuq işlərinin davam etdirilməsi, kənd təsərrüfatının dəstəklənməsi, kəndlərarası yolların tikintisi üçün üst-üstə 74 milyon manat vəsaitin ayrılmasına dair sərəncamlar imzalanıb.

Son illər ərzində görülən tədbirlər nəticəsində Bakıda içməli su ilə dayanıqlı, yəni fasiləsiz təminat əhalinin 78 faizini əhatə edir, — deyən dövlət başçısı cənab İlham Əliyev bildirib ki, əlbəttə, əvvəlki dövrlə müqayisə etsək, bu yaxşı göstəricidir: "Ancaq bu göstərici bizi heç cür qane edə bilməz. Bakı kimi gözəl, müasir şəhərdə 100 faiz təminat olmalıdır, 24 saat içməli su olmalıdır. Bu, çox ağır məsələdir, çünki burada həm böyük investisiyalar olmalıdır, həm də texniki məsələlər kifayət qədər mürəkkəbdir. Əlbəttə, investisiyalar ayrılır, texniki məsələlər də öz həllini tapır və çalışmalıyıq ki, biz Bakını içməli su ilə tam şəkildə təmin edək. Bütün bölgələr üzrə hər bir rayon üçün xüsusi layihə var. Dediyim kimi, bir çox rayonlarda başa çatıb, bəzi yerlərdə davam edir, yaxud da ki, hazırlıq işləri aparılır".

Azərbaycan iqtisadiyyatının sürətli inkişafı sosial infrastrukturun digər sahələrində olduğu kimi, içməli su təchizatı və kanalizasiya sahəsində də əsaslı dəyişikliklərin yaranmasına təkan verib. Bölgələri də əhatə edən bu layihələr ölkənin vətəndaşlarının həyat şəraitinin yüksəldilməsinə xidmət edir. 2004-2008 və 2009-2013-cü illəri əhatə edən Azərbaycan respublikası regionlarının sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət proqramlarına uyğun olaraq su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulması üzrə böyük layihələr həyata keçirilib və hazırda icra olunan Dövlət Proqramı çərçivəsində işlər davam etdirilir. Ötən dövrdə dövlət investisiyaları və beynəlxalq maliyyə qurumları tərəfindən cəlb olunan kreditlər hesabına 40 şəhərdə içməli su, kanalizasiya layihələri icra edilib. Ötən il 12 şəhərdə işlər yekunlaşıb, digər 28 şəhərdə işlər davam etdirilir. Görülmüş işlər nəticəsində bu şəhərlərdə 480 min nəfər içməli su ilə təmin olunub ki, onların da 175 mini ilk dəfə mərkəzləşdirilmiş qaydada su ilə təmin olunur.

Eyni zamanda, uğurla həyata keçirilən Oğuz-Qəbələ-Bakı su kəməri Abşeron yarımadası ilə yanaşı, su çatışmazlığı müşahidə olunan bəzi regionların problemlərinin həllinə də imkan verib. Belə ki, bu kəmər istismara veriləndən sonra Bakı şəhərinin digər mənbəyi olan Kür sutəmizləyici qurğularında emal olunan suyun bir hissəsi Aran və Muğan bölgəsinə yönəldilib. Bundan əvvəlki proqramın icrası dövründə Şirvan-Muğan qrup su kəməri tikilmiş və Kür sutəmizləyici qurğuların potensialından istifadə etməklə Biləsuvar, Şirvan və Hacıqabul şəhərləri keyfiyyətli içməli su ilə təmin olunub. Bu mənbədən Salyan və Neftçala şəhərlərinə, həmçinin 121 kəndə də suyun verilməsi nəzərdə tutulur.

Bir daha qeyd edək ki, 2014-cü ildə həyata keçirilən ən böyük layihə Kür sutəmizləyici qurğularından Sabirabad və Saatlı şəhərlərinə qədər çəkilən magistral su kəmərinin tikintisidir. Diametri 810 millimert olan 62 kilometr uzunluğunda magistral kəmərin inşası başa çatdırılıb. Dövlət başçısı cənab İlham Əliyevin də iştirakı ilə ötən ilin dekabr ayında Sabirabad şəhərinə içməli suyun verilməsi mərasimi keçirilib. Digər tərəfdən, Saatlı şəhərinə də suyun verilməsi təmin edilib. Kəmərlə ötürüləcək suyun həcmi perspektiv inkişaf nəzərə alınmaqla Sabirabad şəhəri və rayonunun 28 kəndinin 100 min, Saatlı şəhəri və rayonumuzun 12 kəndinin 47 min, Hacıqabul rayonunun isə 4 kəndinin 10 min sakinin tələbatının ödənilməsinə imkan verəcəkdir.

Bakı şəhəri ilə yanaşı, Mingəçevir şəhərində də su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin tikintisi ilə bağlı mühüm işlər görülüb. Bu məqsədlə Dövlət Proqramı çərçivəsində Mingəçevir şəhərində 41 kilometr yeni su xətti çəkilib. Şəhərdə müasir texnologiyalara əsaslanan və məhsuldarlığı sutkada 50 min kubmetr olan sutəmizləyici qurğuların tikintisinin artıq birinci mərhələsi başa çatıb. Növbəti illərdə Yevlax şəhərinin içməli su təminatı məqsədilə qurğunun ikinci mərhələsinin tikintisi davam etdiriləcəkdir.

2014-cü ildə Almaniya İnkişaf Bankı ilə birgə maliyyələşdirilən "Açıq Kommunal İnfrastruktur" layihəsi çərçivəsində 24 kilometr uzunluğunda Göygöl-Gəncə magistral su kəməri istismara verilib. Layihəyə uyğun olaraq hazırda Gəncə şəhərinin bir hissəsinin su təchizatı bu mənbədən təmin olunur. Ötən il şəhərdə 78 kilometr su və kanalizasiya xətti, həcmi 17 min kubmetr olan 4 su anbarı tikilib. Gəncə şəhərinin digər su mənbəyi – Qızılqayada drenaj sistemlərinin və magistral xəttin çəkilişi yekunlaşıb. Ötən il bölgənin suvarma və içməli suya olan tələbatının ödənilməsində müstəsna əhəmiyyət daşıyan Şəmkirçay su anbarının istismara verilməsi nəticəsində Gəncə şəhəri, Şəmkir və Samux rayonlarında daimi içməli su mənbəyi yaradılıb. Gəncə şəhərini qidalandıran 27 kilometr uzunluğunda Şəmkirçay-Gəncə magistral kəmərinin

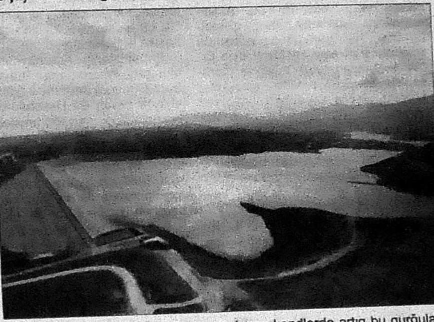

inşası başa çatıb. Dövlət Proqramına uyğun olaraq sutəmizləyici qurğunun Şəmkir və Samux rayonlarına suyun verilməsi üçün magistral xəttin tikintisi üzrə layihələndirmə işləri davam etdirilir.

2014-cü ildə Asiya İnkişaf Bankının krediti hesabına Beyləqan və Göyçay şəhərlərində su şəbəkəsinin tikintisi başa çatdırılıb. 2015-ci ildə Göyçay, Beyləqan, Ağdaş şəhərlərində kanalizasiya şəbəkələrinin tikintisi davam etdirilib. Ötən ildə daha bir beynəlxalq maliyyə qurumu, İslam İnkişaf Bankı ilə layihənin icrasına başlanıb. "Azərbaycanın 6 rayonunda milli su təchizatı və kanalizasiya" layihəsi çərçivəsində Gədəbəy və Astara şəhərlərinin su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin yenidən qurulmasına start verilib. 2015-ci ildə bu layihə çərçivəsində Daşkəsən, Tərtər, Qazax və Samux, həmçinin Ağcabədi və Qobustan şəhərlərində infrastrukturun yeni qurulmasına başlanılıb.

İçməli su ilə təminatın ilk növbədə "Azərsu" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin üzərinə düşdüyünü, ancaq bununla bərabər digər qurumların da bu işləri həyata keçirdiyini vurğulayan cənab İlham Əliyev bildirib ki, Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi sutəmizləyici qurğuları quraşdırır: "Məndə olan məlumata görə, bu il 90 min əhali təmin olunub. 48 məntəqədə qurğular quraşdırılıb, proqramın əvvəlindən isə 530 min insan çaylar boyu yerləşən kəndlərdə artıq bu qurğulardan istifadə edir. Bu proses davam etdirilməlidir. "Meliorasiya və Su Təsərrüfatı" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin xətti ilə subartezian quyularının qazılması davam edir. Hər il Prezidentin Ehtiyat Fondundan xüsusi vəsait ayrılır, bu barədə sərəncam mətbuatda dərc edilir və o sərəncam da həm kənd əhalisinin bunu bilməsi, eyni zamanda, nəzarət üçün bütün kəndlərin adları göstərilir. Bu il kəndlərdə 300 quyu qazılmalıdır. Onlardan 170-i artıq qazılıbdır və bu proqram artıq 630 min insanı əhatə edir. Beləliklə, "Azərsu" ilə bərabər, ekologiya və meilorasiya qurumları 1 milyon 160 min insanı təmiz içməli su ilə təmin ediblər. Bu, çox ciddi sosial məsələdir. İlk növbədə, sosial məsələdir, yəni buna ayrılan vəsait heç vaxt dövlət büdcəsinə qayıtmayacaq. Çünki bizdə suyun qiyməti çox aşağıdır. Ancaq biz bunu insanların sağlamlığı, normal yaşaması üçün edirik və etməliyik.

Şükür ƏLİZADƏ,
"Respublika".